

د قوانینو
د لټون لارو او طریقو
زده کړه

آموزش
راهکارهای پژوهش
در قوانین

دری و پشتو

ناشر:

پروژه امور عدلی و قضایی افغانستان

USAID

FROM THE AMERICAN PEOPLE

از طرف مردم امریکا
د امریکا دولس لخوا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَأَشْرَفْنَا عَلَى عِزِّ عَرْشِنَا
إِنَّا كُنَّا مُؤْمِنِينَ

فهرست موضوعات

صفحه

عنوان

مقدمه

فصل اول

- ۱- تعریف قانون
- ۲- مراحل تصویب قانون
- ۳- تقسیمات قانون
- ۴- هدف از وضع قانون
- ۵- نیاز به وضع قانون
- ۶- خصوصیات قانون
- ۷- اسناد تقنینی چیست؟
- ۸- فرق بین حقوق و قانون
- ۹- تاریخچه قانونگذاری در افغانستان
- ۱۰- تعریف تعدیل
- ۱۱- تعریف لغو
- ۱۲- تعدیل و لغو قوانین را از کجا به دست آورده می توانیم

فصل دوم:

- ۱۳- تعریف تحقیق یا جستجوی قوانین
- ۱۴- جستجو یا تحقیق قوانین مربوط به چه کسی می گردد؟
- ۱۵- هدف از پژوهش در قوانین چه می باشد؟
- ۱۶- چه طور و از کجا قوانین افغانستان را به دست آورده می توانیم؟
- ۱۷- منابع چاپی
- ۱۸- نمونه های از اشکال منابع چاپی
- ۱۹- منابع الکترونیکی
- ۲- معرفی کتابخانه حقوقی مرکز مستقل ملی
- ۲۱- معرفی سایت ها
- ۲۲- پرسش ها
- ۲۳- مآخذ

فصل اول

قانون

تعریف قانون

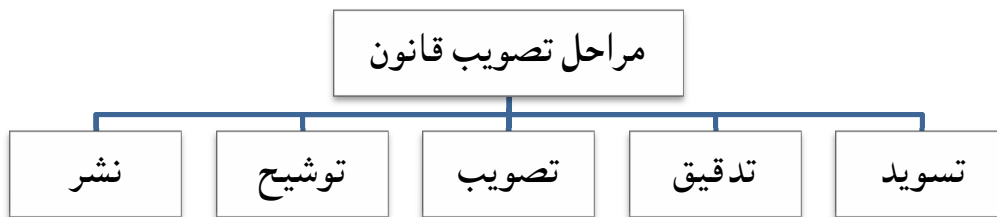
الف: تعریف قانون

قانون لغتی سریانی است به معنای خط‌کش. droit canon قوانین وضع شده توسط کلیسا بود لهذا واژه قانون سریانی بوده است.^۱

قانون به معنای عام آن: «عبارت است از هر قاعده الزام آوری که توسط يك مقام یا قوه با صلاحیت وضع گردیده است و همه افراد يك جامعه ملزم به تبعیت از آن باشند».

قانون به معنای خاص آن در ماده ۹۴ قانون اساسی افغانستان چنین تعریف شده است: «قانون عبارت است از مصوبه هر دو مجلس شورای ملی که به توشیح رئیس جمهور رسیده باشد مگر اینکه در این قانون اساسی طور دیگری تصریح گردیده باشد».

ب: طی مراحل تصویب قانون

تسويد: طرح، پیش نویس یا مسوده اولیه قانون، توسط اداره یا وزارتی پیشنهاد و تهیه می گردد که برای انجام وظایف خود به آن احتیاج دارد و یا تطبیق آن را در جامعه ضروری می داند».

تدقيق: «مسوده اولیه، برای تدقیق و بررسی حقوقی همه جانبه از طریق اداره امور ریاست جمهوری به وزارت عدلیه فرستاده می شود تا مطابق مقرره مربوط طی مراحل شود».

تصويب: «طرح قانون به حیث پروژه حکومت از طریق وزارت عدلیه و وزیر دولت در امور پارلمانی به شورای ملی ارائه می گردد. چنانچه در ماده ۹۷ قانون اساسی آمده است: «پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت نخست به ولسی جرگه تقدیم می گردد، ولسی جرگه پیشنهاد طرح قانون را به شمول بودجه و امور مالی و پیشنهاد اخذ و یا اعطای قرضه را بعد از بحث به صورت يك کل تصویب یا رد می کند، ولسی جرگه

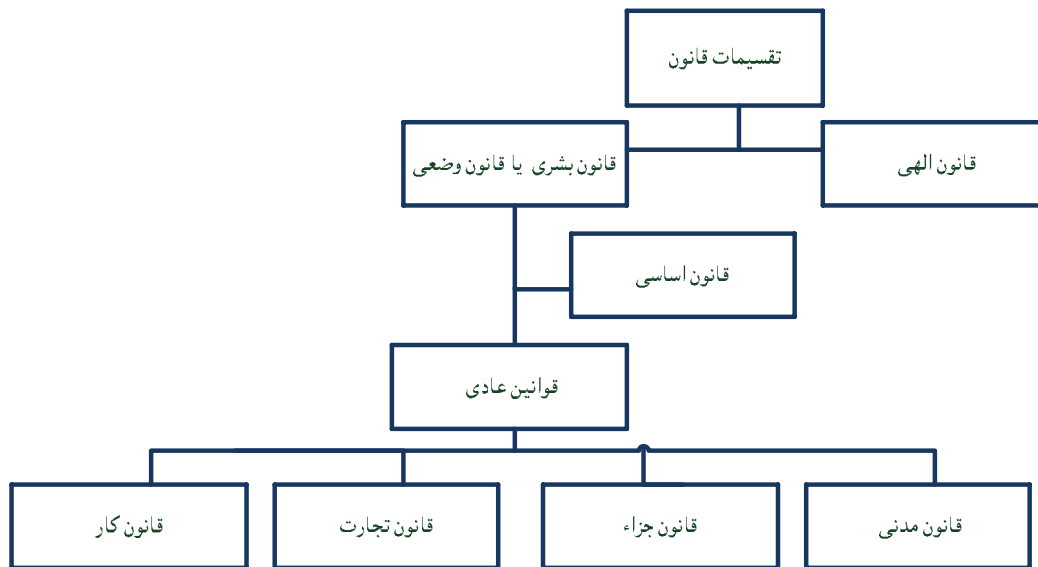
۱- المبسوط در ترمینولوژی حقوق، دکتر محمد جعفر جعفر لنگروی ج ۴، ص ۲۸۴۶

نمی تواند طرح پیشنهاد شده را بیش از يك ماه به تأخیر اندازد، ولسی جرگه طرح قانون پیشنهاد شده را بعد از تصویب به مشرانو جرگه می سپارد، مشرانو جرگه در ظرف پانزده روز در مورد آن تصمیم اتخاذ می کند."

توشیح: «قانون بعد از تصویب شورای ملی برای توشیح به رئیس جمهور فرستاده می شود در صورتی که رئیس جمهور با مصوبه شورای ملی موافقه نداشته باشد می تواند آن را در ظرف پانزده روز از تاریخ تقدیم با ذکر دلایل به ولسی جرگه مسترد نماید، با سپری شدن این مدت و یا در صورتی که ولسی جرگه آن را مجدداً با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب نماید، مصوبه توشیح شده محسوب و نافذ می گردد».

نشر: «آخرین مرحله برای قانون نافذ شده نشر آن است که بعد از توشیح ریاست جمهوری به وزارت عدلیه ارسال می گردد تا با هر دو لسان دری و پشتو در جریده رسمی چاپ و نشر شود»^۲.

ج. تقسیمات قانون

قانون به حسب ماهیت و واضح آن، تقسیمات مختلفی دارد، در این جا به يك نوع تقسیم آن اکتفا می گردد.

قانون در تقسیم بندی اولی به دو نوع تقسیم می گردد^۳:

۱- قانون الهی

۲- قانون بشری یا قانون وضعی

^۲ مجله عدالت شماره مسلسل ۴۴ میزان ۱۳۸۵

^۳ مأخذ سابق

قانون الهی: « قانونی است که ماهیت و حقیقت آن با وحی و شریعت الهی گره خورده است و مهمترین ویژگی آن این است که تشریح آن فقط با اراده خداوند متعال است.»

قانون بشری: «اصول و مقرراتی است که بشر بدون دخالت و نقش شرایع الهی، برای اداره جامعه وضع می کند.»

قانون بشری به دو دسته تقسیم می شود:

قانون اساسی

قوانین عادی

قانون اساسی: «یک سلسله قواعدی است که شکل حکومت و سازمان قوای سه گانه کشور و حقوق مردم و تکالیف ایشان را نسبت به دولت بیان می کند.»

قانون اساسی جدید افغانستان به تاریخ ۱۳۸۲/۹/۲۲ در ۱۲ فصل و ۱۶۲ ماده توسط لویه جرگه تصویب گردید.

قوانین عادی: «اصول و مقرراتی است که به وسیله مجلس مقننه وضع می گردد» یا به عباره دیگر: «عبارت از آن قوانینی است که بر خلاف قانون اساسی با شکلیات و تشریفات خاص وضع و نافذ نمی گردد بلکه این قوانین در چار چوب قانون اساسی از طرف قوه مقننه و یا پارلمان وضع و توسط رئیس دولت توشیح می شود.»

۱- قانون مدنی: عبارت از مقررات مختلفی است که شامل مباحث اسم، اقامتگاه، احوال شخصیه (اهلیت، حجر، قیمومیت، نکاح، طلاق) اموال و دارایی (عقود، تعهدات) مقررات بیمه و اصلاحات ارضی و... می باشد.

قانون مدنی افغانستان در چهار جلد تدوین و دارای ۲۴۱۹ ماده می باشد که به تاریخ ۱۳۵۵/۱۰/۷ توسط مجلس عالی وزراء تصویب و به تاریخ ۱۳۵۵/۱۰/۸ توسط رئیس جمهور وقت توشیح و در جریده رسمی شماره ۳۵۳ مؤرخ ۱۳۵۵/۱۰/۱۵ به نشر رسیده است.

۲- قانون جزاء: مجموعه یی از قواعد و مقرراتی است که مجرمین و متخلفین را معرفی و مجازات آنان را تثبیت و نوعی از عکس العمل اجتماعی را با توجه به اصلاح و تربیه مجدد مجرم مشخص می کند.

قانون جزای افغانستان در ۵۲۳ ماده به تاریخ ۱۳۵۵/۶/۳۱ تصویب و در جریده رسمی شماره ۳۴۷ مؤرخ ۱۳۵۵/۷/۱۵ به نشر رسیده است.

۳- قانون تجارت: عبارت از حقوق خصوصی است که روابط بین تجار و اعمال تجاری را تنظیم می کند.

اصولنامه تجارت افغانستان در ۹۴۵ ماده به تاریخ ۱۱۳۴/۱۰/۲۱ تصویب و به نشر رسیده است. تصویب و نشر این قانون قبل از دوره جریده رسمی بوده است.

۴- قانون کار:

عبارت از مقرراتی است که روابط بین کارگر و کارفرما را تنظیم می کند.

قانون کار افغانستان در ۱۵۳ ماده به تاریخ ۱۳۸۵/۱۱/۲۵ توسط شورای وزیران تصویب و به تاریخ ۱۳۸۵/۱۰/۲۷ توشیح و در جریده رسمی شماره ۹۱۴ مؤرخ ۱۳۸۵/۱۱/۱۵ به نشر رسیده است.

د. هدف از وضع قانون

مختصراً باید گفت که هدف از وضع قانون را دو موضوع مهم تشکیل میدهد؛ حمایت از منافع افراد، و تضمین منافع عامه.

ه: نیاز به وضع قانون

چون انسان مدنی الطبع است و در اجتماع زندگی می کند بناً ضرورت به قواعد قانونی دارد که روابط او را با دیگران تنظیم و حقوق او را از تجاوز دیگران حمایت کند.

و. خصوصیات قانون

- ۱- تعمیم و تجرید (مجزا بودن و عمومی بودن)
تجرید یعنی این که مجرد و یا غیر مشخص و عمومی است برای کدام شخص معین و یا این و آن وضع نشده است، بلکه برای تمام افراد بدون در نظر داشت هویت، نام و موقف اجتماعی وضع شده است.
تعمیم به این مفهوم است قاعده مذکور عام است، بدون استثناء بر همگان تطبیق می شود.
- ۲- اجباری بودن: به این معنی که قانون اختیاری نیست بلکه باید از طرف همگان احترام و مراعات شود. یعنی این که یک نوع امر و فرمان است، و هر کسی که در اجتماع زندگی می کند از آن باید اطاعت کند.
- ۳- ضمانت اجرایی: یعنی این که توسط اقتدارات عامه مواظبت می شود و دارای مؤیده یا جزا می باشد.
- ۴- کتبی بودن: یعنی این که می توان قوانین را در یک متن مکتوب سراغ کرد.
- ۵- داشتن هدف و مرام: یعنی هر قاعده هرچه که باشد دارای هدف و مرام می باشد مثلاً مرام محافظتی و یا نظم و امن در اجتماع و....

ز. اسناد تقنینی چیست؟

اسناد تقنینی عبارت است از: قانون^۴، فرمان تقنینی، مقرر و لایحه

فرمان: عبارت از هدایت کتبی رئیس جمهور است که راجع به موضوعات مهم از جانب وی صادر می گردد.

فرمان به دو نوع است:

الف. فرمان تقنینی: عبارت از هدایت کتبی رئیس جمهور است که در جریده رسمی نشر می گردد و حالت دوام و استمرار را دارد.

ب. فرمان عادی: در جریده رسمی نشر نمی گردد و همچنان حالت دوام و استمرار ندارد.

مقرر: عبارت است از سند تقنینی که از جانب یکی از قوه های سه گانه دولت مطابق به احکام قانون غرض اجراءات یکسان، طرح و مورد تأیید شورای وزیران قرار گرفته باشد.

لایحه: عبارت از سند تقنینی است که توسط یکی از وزارتخانه ها برای تفسیر مقرر و وضع می گردد.

فرق بین حقوق و قانون:

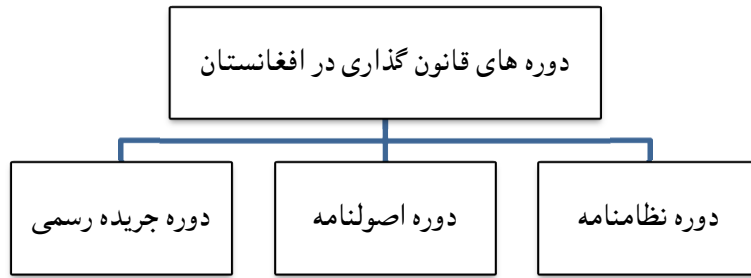
- ۱- حقوق عام است و قانون خاص.
- ۲- حقوق شامل قانون، عرف و عادات می گردد اما قانون جزء حقوق است.
- ۱- ساحه تطبیق حقوق وسیع است، در حالی که ساحه تطبیق قانون محدود است.

ح. تاریخچه قانون گذاری در افغانستان

هرچند حاکمیت قانون به معنای اصول و احکام شریعت اسلامی سابقه بیش از ۱۴ قرن در افغانستان دارد و افغانستان از روزهای اولیه تشریف به اسلام، و از احکام شریعت تبعیت کرده است، اما آغاز تدوین و تصویب قوانین موضوعه در افغانستان سابقه کمتر از ۹۰ سال دارد که به طور عمده می توان دوره سلطنت امانیه (امان الله خان) را آغاز این حرکت دانست.

با توجه به نام و عنوانی که در هر دوره بر قوانین موضوعه گذاشته شده، سابقه قانونگذاری را می توان به سه دوره متمایز تقسیم کرد:

- در مورد تعریف قانون بیشتر بحث شد ۴

نظامنامه ها:

مربوط به عهد امانی است که از سال ۱۲۹۹ هجری شمسی تا ۱۳۰۷ در حدود (۷۰) نظامنامه از قبیل نظامنامه های گمرک، تقسیمات ملکیه، جزای عسکری، تذکره نفوس و غیره وضع و تدوین گردیده است،

اصولنامه ها:

مربوط به دوره نادر خان و سی سال اول سلطنت ظاهر شاه است. در این دوره از سال ۱۳۰۹ هـ الی ۱۳۴۰ هـ تقریباً در حدود ۳۰۰ اصولنامه مانند اصولنامه تجارت که در سال ۱۳۳۶ وضع گردیده بود تاکنون نافذ است.

قوانین و فرامین تقنینی (جراید رسمی):

مربوط به عصر جدید افغانستان است که از سال ۱۳۴۲ آغاز و تاکنون ادامه دارد. این دوره با نشر اولین شماره جریده رسمی در تاریخ ۱۳۴۲/۱۲/۱۶ و با چاپ قوانین در جراید رسمی آغاز می گردد و تاکنون در حدود ۹۶۰ شماره جریده رسمی به چاپ رسیده است که به اساس دوره های دولت ها چنین تقسیم می شود:

۱. دوره حکومت شاهی (ظاهر شاه): جراید رسمی در این دوره، مشتمل است بر شماره های اول جریده رسمی مطابق به تاریخ ۱۳۴۲/حوت/۱۶ الی شماره ۲۴۳ مطابق به تاریخ ۳۰/۳/۱۳۵۲ که مجموعاً ۲۴۳ شماره می شود.

۲. دوره حکومت داود خان: جراید رسمی در این دوره، مشتمل است بر شماره های ۲۴۴ مطابق به تاریخ ۱۳۵۲/۵/۶ الی شماره ۳۹۵ مطابق به تاریخ ۳۰ حمل/۱۳۵۷ که مجموعاً ۱۵۱ شماره می شود.

۳. دوره حکومت های نورمحمد تره کی، حفیظ الله امین و ببرک کارمل: جراید رسمی منتشره این دوره، مشتمل است بر شماره های ۳۹۶ مطابق به تاریخ ۱۳۵۷/۲/۱۶ الی شماره ۶۶۰ مطابق به تاریخ ۱۳۶۶/۱۲/۳۰ که مجموعاً ۲۶۵ شماره می شود.

۴. دوره حکومت دکتر نجیب: جراید رسمی منتشره این دوره مشتمل است بر شماره های ۶۶۱ مطابق به تاریخ ۱۳۶۷/۱/۱۵ الی شماره ۷۶۵ مطابق به تاریخ ۱۳۷۱/۱/۱۷ که مجموعاً ۱۰۵ شماره می شود.

۵. دوره حکومت مجاهدین یا استاد برهان الدین ربانی: جراید رسمی منتشره این دوره، مشتمل است بر شماره های ۷۶۶ مطابق به تاریخ ۱۳۷۲/۵/۱۶ الی شماره ۷۸۲ مطابق به تاریخ ۱۳۷۵/۱/۱۵ که مجموعاً ۱۷ شماره می شود.

۶. دوره حکومت طالبان: جراید رسمی منتشره این دوره، مشتمل است بر شماره های ۷۸۳ مطابق به سال ۱۳۷۶ الی شماره ۷۹۹ مطابق به سال ۱۳۸۰ که مجموعاً ۱۷ شماره می شود.

۷. دوره حکومت کرزی: جراید رسمی منتشره این دوره، مشتمل است بر شماره های ۸۰۰ مطابق به تاریخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۸ الی اکنون (شماره ۹۵۷) که مجموعاً ۱۵۸ شماره می شود.

تعدیل چیست؟

تعدیل (تغییر) در قانون به شکل های ذیل صورت می گیرد:

۱- تغییر دادن یا جایگزین کردن یک ماده مشخص.

۲- تغییر بعضی از احکام یک ماده مشخص.

۳- افزودن یا ادخال متنی جدید در جایی از جاهای قانون.

تعدیل قانون به دو طریق صورت می گیرد:

۱- وقتی که قانون جهت تصویب به شورای ملی تقدیم می شود، بناء بر اعتراض و پیشنهاد اعضای شورا بعضی یا اکثر از مواد قانون تعدیل می شود که این تعدیل بعد از رای گیری اعضای مجلس به تصویب می رسد که در ماده ۷۸ اصول وظایف داخلی مشرانو جرگه (مجلس سنا) چنین ذکر شده است که برای بحث پیرامون تعدیل مواد قانون مراحل ذیل سپری می شود:

۱- ملاحظه رئیس.

۲- غور و بررسی کمیسیون ذیربط.

۳- ارائه نظریات و پیشنهاد جهت تعدیلات.

۲- بعد از نشر قانون بناء بر ضرورت وقت بعضی از مواد آن تقاضای تعدیل را داشته باشد که این کار همطوری که قانون در ابتدای تدوین آن مراحل را طی نموده بود (تسويد، تدقیق، تصویب، توشیح و نشر) را نیز سپری می نماید.

مثال تعدیل:

تعدیل و افزودن بعضی از مواد قانون تشکیل و صلاحیت خارنوالی جمهوری افغانستان نشر جریده رسمی شماره ۷۳۸ مؤرخ ۱۳۷۰/۱/۱۰ در جریده رسمی شماره ۷۷۲ مؤرخ ۱۳۷۴/۱/۱۵ چنین نوشته شده است:

ماده اول: ماده دوم قانون تشکیل و صلاحیت خارنوالی به متن ذیل تعدیل می گردد.

ماده دوم قانون تشکیل و صلاحیت خارنوالی جمهوری اسلامی افغانستان قبل از تعدیل: «خارنوالی جمهوری افغانستان به منظور تأمین اهداف ذیل فعالیت می نماید:

- ۱- تحکیم قانونیت و نظم در جامعه
- ۲- حراست از حقوق و منافع مادی و معنوی ادارات مرکزی و محلی دولتی، مؤسسات دولتی مختلط، احزاب سیاسی، سازمانهای اجتماعی و سایر افراد کشور در برابر ارتکاب جرم.
- ۳- نظارت از رعایت و تطبیق یکسان قوانین
- ۴- اتخاذ تدابیر جهت جلوگیری از وقوع جرم
- ۵- تعقیب عدلی مظنون و متهم طبق احکام قانون.

ماده دوم قانون بعد از تعدیل:

« خاړنوالي جمهوري اسلامي افغانستان به منظور تأمين و تحقيق اهداف ذيل فعاليت مي نمايد:

- ۱- رعايت اکيد شريعت اسلامي، تحکيم قانونيت و نظم در جامعه.
- ۲- دفاع از حقوق و منافع مادي و معنوي ادارات دولتي، مؤسسات دولتي مختلط و خصوصي، احزاب سياسي، سازمانهاي اجتماعي و اتباع کشور.
- ۳- نظارت از رعايت تطبيق احکام شريعت اسلامي و تطبيق یکسان قوانین، فرامين، مصوبات حکومت و فيصله های قطعی محاکم.
- ۴- اتخاذ تدابیر جهت جلوگیری از وقوع جرم
- ۵- تعقیب عدلی مظنون و متهم طبق شریعت اسلامی و احکام قانون.

مثال افزایش در قانون:

طبق ماده ششم قانون مذکور ماده ۲۲ قانون تشکیل و صلاحیت خاړنوالي جمهوري افغانستان فقره ۲۰ چنین ایزاد گردد: « نظارت از قانونیت نظریات، آراء، قرارها و اجراءات موظفین کشف و تحقیق جرایم توسط خاړنوالان دربارہ کشف و تحقیق جرایم.

لغو چیست؟

به معنای حذف یا از بین بردن قانون است و آن هم به اشکال مختلف صورت می گیرد:

- 1- لغو جزئی: حذف یا از میان برداشتن يك حکم یا بیشتر از احکام کلی يك قانون که این را لغو جزئی می گویند
- 2- لغو کلی: موقوف کردن انفاذ تمام قانون که این را لغو کامل می گویند.

مثال لغو:

در ماده شصت و دوم قانون تشکیل و صلاحیت خاړنوالي دولت جمهوري افغانستان منتشره جریده رسمی شماره ۷۳۸ مؤرخ ۱۳۷۰/۱/۱۰ چنین نوشته شده است: « این قانون سی روز بعد از نشر در جریده رسمی نافذ می باشد و با انفاذ آن قانون خاړنوالي جمهوري

افغانستان منتشره جریده رسمی شماره مسلسل (۶۷۴) مؤرخ ۱۳۶۷/۶/۳۱ و تعدیل آن منتشره جریده رسمی شماره مسلسل (۶۸۶) مؤرخ ۱۳۶۷/۱۲/۱۵ و سایر احکام مغایر آن ملغی می باشد.

تعدیل و لغو قوانین را از کجا می توانیم به دست آوریم؟

طوری که قبلاً یاد آور شدیم تعدیل و لغو قوانین را از منابع چاپی و الکترونیکی ارگان های ذیربط قانون می توانیم به دست آوریم:

مانند: جریده رسمی وزارت عدلیه

ماهنامه عدالت نشریه وزارت عدلیه

ولسی جرگه و مشرانو جرگه نشریه شورای عالی

از ویب سایت های ستره محکمه، وزارت عدلیه و.....

فصل دوم

تحقیق یا پژوهش در قوانین

الف: تعریف تحقیق یا جستجوی قوانین

«جستجو یا تحقیق قانونی عبارت است از پروسه تشخیص و دریافت معلوماتی که جهت پشتیبانی از تصمیم گیری حقوقی ضروری می باشد». به مفهوم وسیع تر تحقیقات قانونی توسط هر شخص اعم از قضات، سارنوالان، کارکنان حقوقی و... به غرض دست یابی به معلومات حقوقی انجام می یابد. منابع معلومات حقوقی عبارت است از کتاب ها (قوانین نافذ کشور) و وب سایت ها مخصوصاً وب سایت وزارت عدلیه (MOJ)، (بخش جستجوی قوانین).

ب: چه کسی در قانون پژوهش می کند؟

چنان که گفته شد، پژوهش در قوانین توسط هر شخصی که ضرورت به معلومات قانونی داشته باشد انجام می یابد مانند: حقوقدانان، قضات دادگاه ها، حارنوالان، محققان حقوقی، محصلان حقوق، کتابداران بخش حقوق ...

ج: هدف از پژوهش در قوانین چیست؟

- هدف از پژوهش در قوانین برای هر ارگان فرق می کند مثلاً:
- هدف قضات و حارنوالان دادگاه ها از جستجو، به دست آوردن جهت قانونی و فیصله درست در يك قضیه می باشد.
 - هدف حقوقدانان و استادان حقوق جمع آوری معلومات و تحقیقات بیشتر در يك مسأله حقوقی می باشد.
 - هدف محصلان و دیگر کارمندان حقوق جمع آوری مآخذ و تقویت نمودن سطح علمی در حقوق می تواند باشد. به مفهوم عام گفته می توانیم که هدف از جستجو یا تحقیق قانونی جمع آوری معلومات درست و آگاهی به قانون يك کشور است.

د: چطور و از کجا می توانیم قوانین افغانستان را به دست آوریم؟

از دو طریق می توانیم قوانین افغانستان را به دست آوریم و می توان آن را به دو دسته تقسیم نمود:

1 - منابع چاپی:

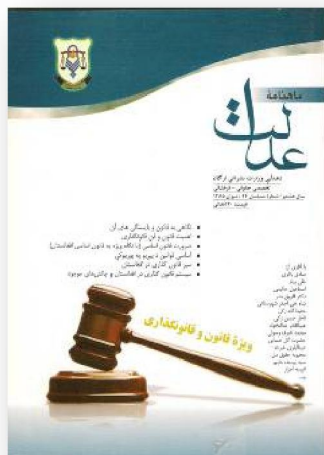
- جراید رسمی افغانستان که توسط وزارت عدلیه به چاپ رسیده است.
- مجموعه های منتخب قوانین افغانستان که توسط مؤسسه (USAID) به همکاری وزارت عدلیه جمع آوری و به چاپ رسیده است.

- مواد آموزشی که توسط مؤسسات مختلف مانند: ماکس پلاننگ، جی تی زید (GTZ)، اربولپ (AROLP)، آی دی ایل او (IDLO) ... به چاپ رسیده اند.
- روزنامه ها و جراید رسمی کشور
- مجله عدالت (نشریه رسمی وزارت عدلیه)
- مجله مشرانو جرگه (نشریه رسمی مشرانو جرگه)
- مجله شورای ملی (نشریه رسمی شورای ملی)
- مجله قضاء (نشریه رسمی ستره محکمه)
- هفته نامه میزان (نشریه رسمی ستره محکمه)
- مجله حقوق (نشریه رسمی پوهنچی حقوق)
- خارنوال (نشریه رسمی لوی خارنوالی)
- نشریه آگاهی حقوق عامه (نشریه رسمی ریاست عمومی حقوق مرکز وزارت عدلیه)

جهت آگاهی بیشتر چند شکل و تصویر از نشریات چاپی را معرفی می کنیم:

نمونه ای از مجموعه قوانین منتخب افغانستان که توسط پروژه امور عدلی و قضایی افغانستان جمع آوری و نشر شده است

آگاسه حقوقی

به اطلاع جز از این قسمت که
موضوعات با محوریت حقوقی است در
میان برادران تان مطرح گردید و
از جنابعالی "آگاسه حقوقی" نیز سید تا که
بر شما رجوع کرده شود.
سید سعید حسینی

ارگان نشراتی وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان

سال اول • شماره ششم • سیده ۱۳۸۱ • ۲۰۰۷

سومین سمینار مدیران محاسبات و تولید خانه ها برگزار شد

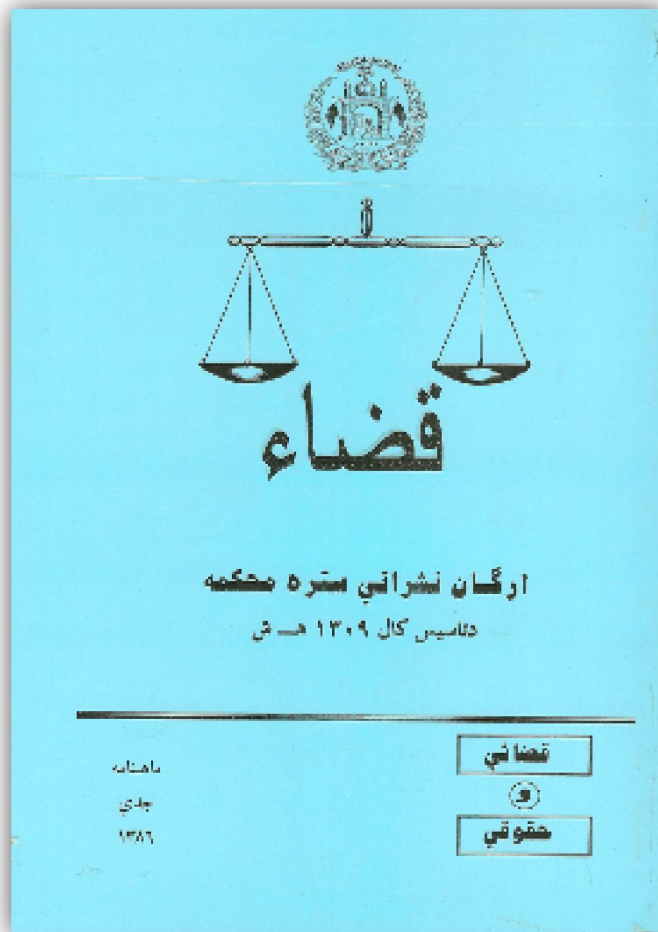
جلاوطنان سرور مخلص وزیر عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان در سومین سمینار مدیران محاسبات و تولید خانه ها:

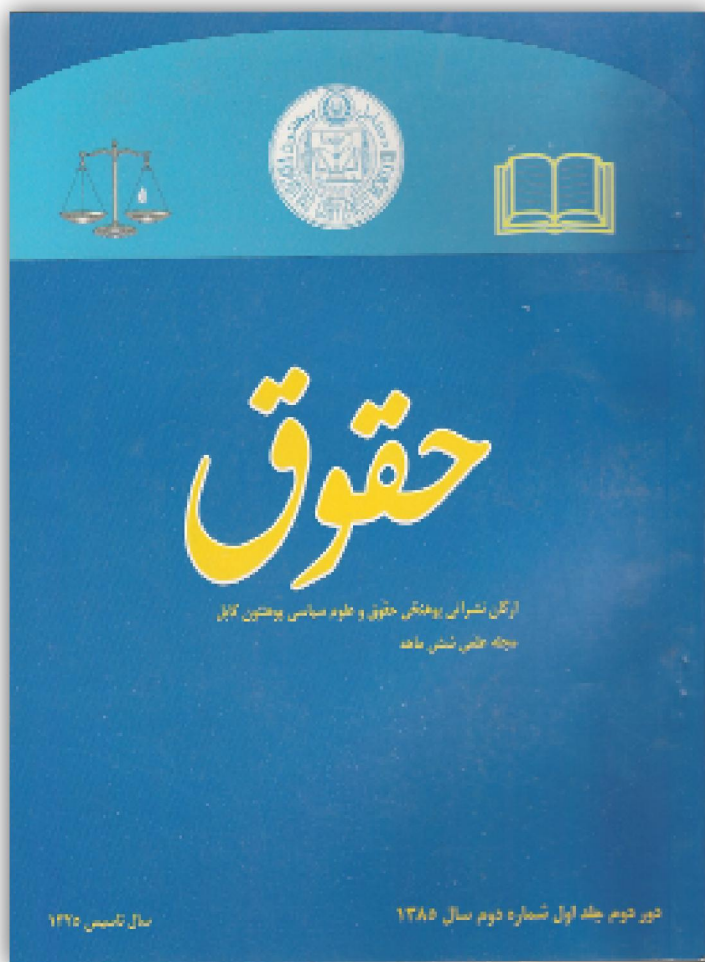
تیرگز بیشتر قوانین جزایی کشور روی مجازات حبس است باید یک بازنگری کلی در آن ها صورت بگیرد

سومین سمینار مدیران محاسبات و تولید خانه ها در روز شنبه ۱۳۸۱/۰۷/۰۷ در محل سالن کنفرانس وزارت عدلیه افغانستان برگزار شد. در این مراسم، وزیر عدلیه و مدیران محاسبات و تولید خانه ها شرکت کردند. در جریان این سمینار، موضوعات مختلفی در زمینه حقوق کیفری و مجازات بحث شد. همچنین، به بررسی قوانین جزایی کشور و نیاز به بازنگری در آن ها پرداخته شد. در پایان، گزارشی در خصوص وضعیت محاسبات و تولید خانه ها در کشور ارائه شد.

در این سمینار، مدیران محاسبات و تولید خانه ها از سراسر کشور گردیدند. در این مراسم، وزیر عدلیه و مدیران محاسبات و تولید خانه ها شرکت کردند. در جریان این سمینار، موضوعات مختلفی در زمینه حقوق کیفری و مجازات بحث شد. همچنین، به بررسی قوانین جزایی کشور و نیاز به بازنگری در آن ها پرداخته شد. در پایان، گزارشی در خصوص وضعیت محاسبات و تولید خانه ها در کشور ارائه شد.

2 - منابع الکترونیکی:

■ مجموعه های جمع آوری شده جراید رسمی به شکل سی دی و (DVD).
 طرق استفاده آن: از این DVD فقط در کامپیوتر می توانید استفاده کنید. بعد از گذاشتن DVD در کامپیوتر صفحه یی باز می شود که در آن نشان وزارت عدلیه و مجموعه قوانین منتخب افغانستان نوشته می باشد که بعد از انتخاب لسان مورد نظر صفحه بعدی باز می شود:

بعد از انتخاب لسان در این صفحه شما قوانین را به دو لسان دری و پشتو از طریق درج شماره مسلسل، تاریخ نشر و عنوان به دست بیاورید.

■ وبسایت ها:

وبسایت وزارت عدلیه www.moj.gov.af

وبسایت جستجوی قوانین افغانستان مربوط به وزارت عدلیه <http://www.moj-research.gov.af/>

- وبسایت ستره محکمه www.supremecourt.gov.af

- وبسایت شورای ملی www.nationalassembly.gov.af

- وبسایت ترجمه شده قوانین کشور به زبان انگلیسی

www.afghanistantranslation.com

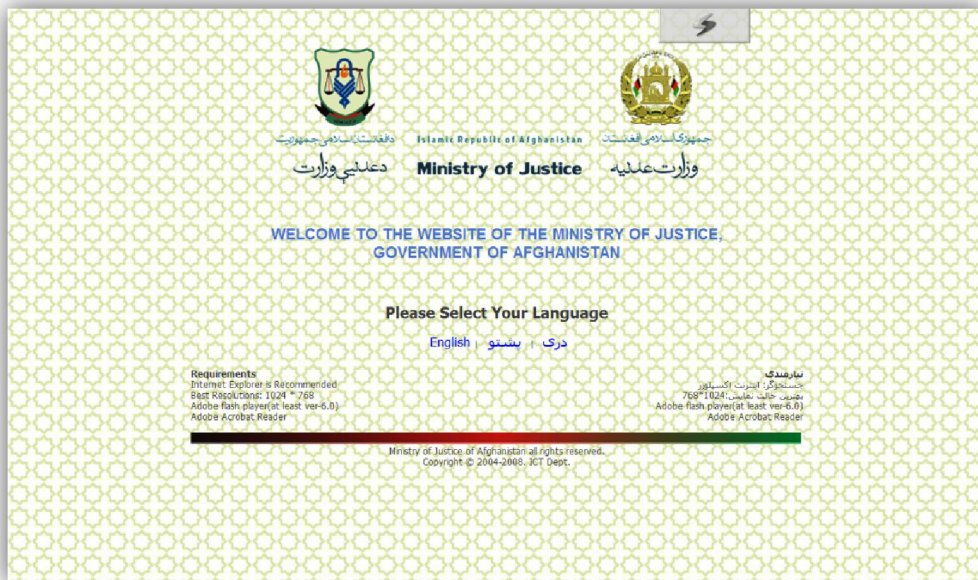
- وبسایت کتابخانه حقوقی مرکز مستقل ملی آموزش حقوقی

<http://www.inlclawlibrary.org>

اینک نمونه‌یی از وبسایت‌های مختلف را با خصوصیات آنها برای شما معرفی می‌کنیم:

وبسایت وزارت عدلیه www.moj.gov.af

آدرس بالا از وبسایت وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان است که حاوی مطالبی به سه زبان فارسی، پشتو و انگلیسی می‌باشد.

در این وبسایت شما تمام قوانینی را که بعد از تصویب و توشیح جهت نشر به این وزارت ارسال می‌شود می‌توانید به دست آورید. هم‌چنان مجموعه قانون اساسی افغانستان، تاریخچه این وزارت، تعدیلات قوانین، لغو قوانین، سافت کاپی نشریه عدالت، آگاهی حقوق

عامه، مطالب حقوقی و علمی، دیتابیس (بانک اطلاعات) مجموعه جراید رسمی افغانستان و گزارش خبری در مورد این وزارت را می توانید به دست آورید.

باید تذکر داد که در این اواخر بخشی جد آگانه برای جستجوی قوانین در وب سایت وزارت عدلیه گنجانیده شده است که در آن می توان از طریق درج نام، شماره های مسلسل، تاریخ نشر و یا متن قوانین به جستجوی قوانین پرداخت این آدرس <http://www.moj-research.gov.af> را شما در وب سایت وزارت عدلیه و هم چنان بدون این که به وب سایت وزارت عدلیه بروید می توانید استفاده کنید. این وب سایت به دو لسان فارسی و پشتو می باشد که تمام قوانین نشر شده در جراید رسمی را شما به دو فرمت (PDF) و فرمت (WORD) به دست آورید.

آموزش راهکارهای پژوهش در قوانین

در این وب سایت تمام قوانین افغانستان را توسط شماره مسلسل، تاریخ نشر، متن قانون و عنوان قانون می توانید به دست آورید به طور مثال شما عنوان (قانون جزای افغانستان) را بنویسید .

شما مشاهده می کنید که قانون جزای افغانستان را با تمام مشخصات و تعدیلات آن به روی صفحه آورد.

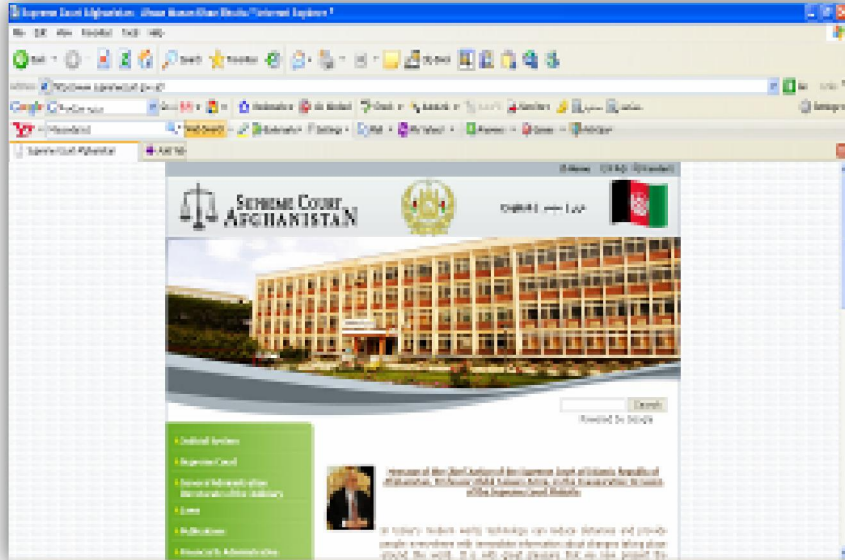

صفحه اول جریده رسمی است که در آن قانون جزاء به نشر رسیده است.

وبسایت ستره محکمه www.supremecourt.gov.af

این سایت به پایگاه اطلاع رسانی قوه قضائیه جمهوری اسلامی افغانستان اختصاص دارد که این وبسایت به سه لسان دری، پشتو و انگلیسی می باشد.

در این سایت اطلاعات درباره قوه قضائیه، تشکیلات قوه قضائیه، گزارش های قضایی محاکم، قوانین افغانستان، تفسیر قوانین، فیصله های منتخب محاکم، نشریه ستره محکمه (قضاء و میزان) به نشر می رسد.

به طور مثال شما می توانید به مجموعه متحد المال های ستره محکمه و یا قوانینی که توسط ستره محکمه تفسیر شده است از عنوان تفسیر قوانین و متحد المال های قضائی به دست آورید.

وب سایت شورای ملی www.nationalassembly.af

این وب سایت مربوط به شورای ملی افغانستان می باشد که به سه لسان دری، پشتو و انگلیسی می باشد این وب سایت به دو بخش ولسی جرگه و مشرانو جرگه تقسیم شده است.

در وب سایت ولسی جرگه بیوگرافی اعضای ولسی جرگه، مصوبات ولسی جرگه، اصول و وظایف داخلی ولسی جرگه، اجراءات ولسی جرگه، اخبار تازه مربوط به ولسی جرگه، تشکیلات ولسی جرگه، کتابخانه و آرشیف ملی و.. به نشر می رسد به طور مثال اصول و وظایف داخلی ولسی جرگه را مشاهده می کنیم.

ویب سایت مشرانو جرگه به سه لسان می باشد که در این ویب سایت اصول و وظایف مشرانو جرگه، گزارش کاری مشرانو جرگه، مصوبات مشرانو جرگه، تاریخچه مشرانو جرگه و مجلات مشرانو جرگه به نشر می رسد.

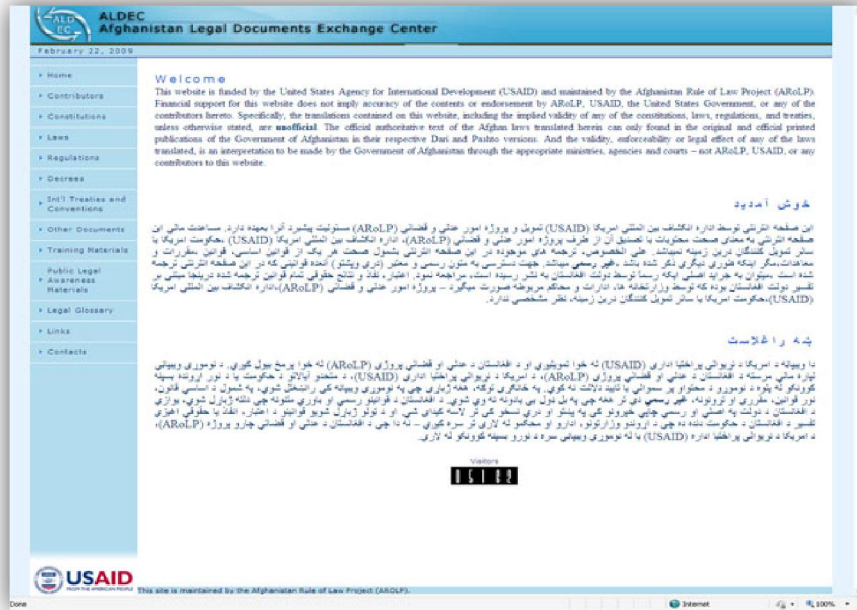

ویب سایت اداره توسعه بین المللی امریکا (USAID)

<http://www.afghanistantranslation.com>

این صفحه اینترنتی توسط اداره توسعه بین المللی امریکا (USAID) تمویل و پروژه امور عدلی و قضایی (AROLP) مسوولیت پیشبرد آن را به عهده دارد. از طریق این ویب سایت می توان به

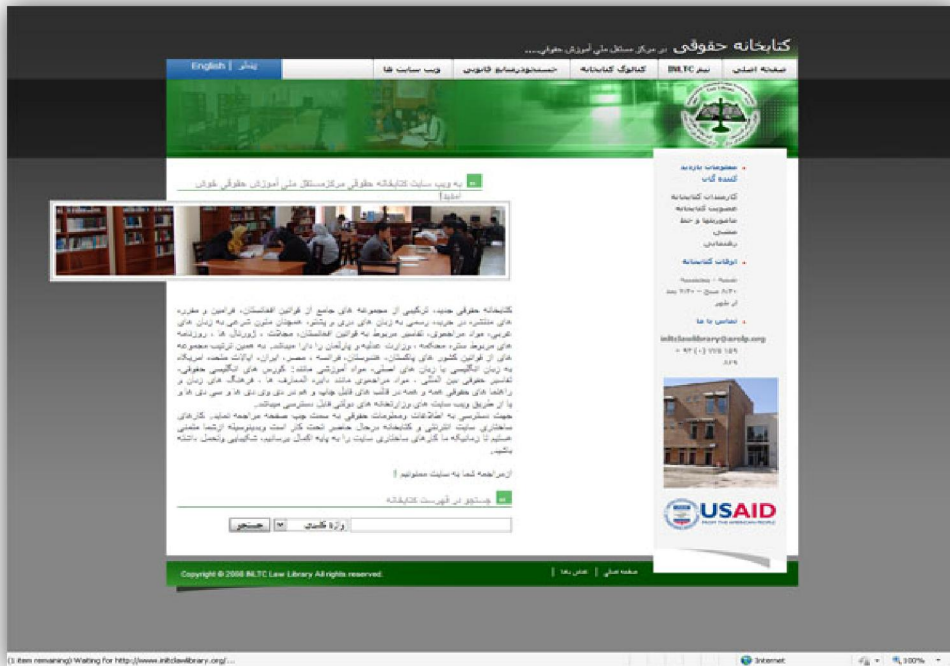
متون رسمی و معتبر (دری و پشتو) و آن عده قوانینی که در این صفحه اینترنتی ترجمه شده است، دسترسی پیدا کرد.

اعتبار، انفاذ و نتایج حقوقی تمام قوانین ترجمه شده در اینجا مبتنی بر تفسیر دولت افغانستان بوده که توسط وزارتخانه ها، ادارات و محاکم مربوطه صورت می گیرد.

- پروژه امور عدلی و قضایی (ARoLP)، اداره توسعه بین المللی امریکا (USAID)، حکومت امریکا یا سائر تمویل کنندگان در این زمینه، نظر مشخصی ندارد.

مطالب این وب سایت به لسان انگلیسی می باشد که غالباً قوانین منتخب و نافذ افغانستان را به لسان انگلیسی ترجمه نموده اند که به فرمت PDF، و WORD، می توانید آن را به دست آورید.

وبسایت کتابخانه مرکز مستقل آموزش حقوقی <http://www.inlclawlibrary.org>

کتابخانه مرکز مستقل آموزش حقوقی ترکیب جدیدی از مجموعه های جامع از قوانین افغانستان، فرامین و مقرره های منتشره در جریده رسمی به زبان های دری و پشتو، همچنان متون شرعی به زبان های عربی، مواد قابل مراجعه، تفاسیر مربوط به قوانین افغانستان، مجلات، ژورنال ها، روزنامه های مربوط به ستره محکمه، وزارت عدلیه و پارلمان را دارا می باشد. به همین ترتیب مجموعه هایی از قوانین کشور های پاکستان، هندوستان، فرانسه، مصر، ایران، ایالات متحده امریکاه به زبان انگلیسی یا زبان های اصلی در این کتابخانه به دسترس علاقمندان قرار داده شده است.

معرفی کتابخانه مرکز مستقل ملی آموزش حقوقی:

کتابخانه مرکز مستقل ملی آموزش حقوقی یک مرکز عمده برای تحقیقات علمی حقوقی در افغانستان می باشد. این کتابخانه جزئی از ساختمان مرکز مستقل ملی آموزش حقوقی بوده و در محوطه پوهنتون کابل موقعیت دارد، و طی یک تفاهم نامه به همکاری دولت های افغانستان، ایتالیا و ایالات متحده امریکا ایجاد گردیده، طوری که ساختمان توسط کشور ایتالیا و تجهیزات آن توسط کشور ایالات متحده فراهم شده است.

این کتابخانه دارای مجموعه (کلکسیون) های حقوقی، قوانین، تفاسیر حقوقی، دایره المعارف ها، مکاتب حقوقی و ادیان، مجلات، ماهنامه ها، سالنامه ها، جراید رسمی، آرشیف اسناد حقوقی بین المللی که افغانستان عضویت آن را دارد، می باشد.

ارکان کتابخانه عبارت است: بورد مستقل ملی آموزش حقوقی، آمر کتابخانه، مسوول ریفرنس و دوتن کارمندان ثبت و توزیع کتب.

سیستمی که در کتابخانه به کار می رود سیستم (LOC/LCC) یعنی تقسیم بندی کتب بر اساس تقسیم بندی کنگره یا موضوع می باشد.

کتابخانه تسهیلاتی را به منظور استفاده از مواد کتابخانه با به کار بردن سیستم الکترونیکی بانک اطلاعاتی (دیتابیس Database) و منابع اینترنتی را برای فعالیت های پژوهشی بهتر فراهم می سازد.

تمام مواد در کلکسیون کتابخانه از طریق بانک اطلاعات اینترنتی کاملاً قابل دریافت می باشد. این مرکز اطلاعاتی استفاده کنندگان را اجازه می دهد تا کتاب ها را به اساس عنوان، نام مولف، موضوع، تاریخ چاپ جستجو و دریافت نمایند. کاپی های الکترونیکی مواد کتابخانه همراه با مرکز اطلاعات پیوسته می باشد. استفاده کنندگان دسترسی کامل را برای مطالعه و چاپ آنها دارند.

یکی از ویژگی های این کتابخانه عبارت از داشتن مجموعه های مربوط به منابع حقوقی و قوانین است که این کتابخانه را از سایر کتابخانه های موجود در کشور متمایز می سازد.

مرکز کامپیوتر و اینترنت

کتابخانه مرکز مستقل ملی آموزش حقوقی دارای یک بخش ویژه برای استفاده از خدمات کمپیوتری (کمپیوتر لب) است. استفاده کنندگان آن را عمدتاً محصلان فاکولته های شرعیات، حقوق و علوم سیاسی تشکیل می دهد که توسط متخصص امور تکنولوژی اطلاعاتی کنترل و مدیریت می شود.

بخش کمپیوتر برای ساعات معین کار کتابخانه قابل استفاده است. همه دستگاه های مذکور با اینترنت و وب سایت مختص به کتابخانه وصل می باشد.

بخش کمپیوتر و اینترنت به استفاده کنندگان این اجازه را می‌دهد تا دسترسی کامل برای مطالعه اسناد حقوقی در صفحه اینترنتی و بانک معلوماتی داشته باشند و باهمکاری این مرکز معلوماتی، اسناد الکترونیکی به شکل آسان و سریع قابل دریافت می‌باشد.

هدف این مرکز تهیه خدمات تکنولوژی معلوماتی، اطلاعات جامع و وسیع با استفاده از کلکسیونهای حقوقی (به طورسافت و هارد - نرم افزار و سخت افزار) در اختیار محصلان، ستاژان فاکولته های حقوق و شرعیات، مقامات دولتی و مؤسسات بین المللی که برای بلند بردن دانش حقوقی و قانونی درمورد افغانستان و سایر مسایل بین المللی تحقیق می نمایند، خواهد گذاشت.

مواد و اسناد موجود در کتابخانه

- ❖ کتب ریفرنس (مراجعوی) به زبان های دری، پشتو و انگلیسی.
- ❖ کلکسیون (مجموعه) های حقوقی به زبان های دری، پشتو و انگلیسی، فرانسوی و سایر زبان های بین المللی.
- ❖ انواع مجموعه های تفاسیر حقوقی و مکاتب وادیان مختلف.
- ❖ کلکسیون (مجموعه) های قوانین ملی و بین المللی به زبان های ملی و بین المللی.
- ❖ دایره المعارف ها، فرهنگ های عمومی، فرهنگ های اختصاصی و حرفه یی به زبان های فارسی، پشتو، عربی و انگلیسی و....
- ❖ مونیوگراف ها، مونیوسکرپ ها، ژورنال ها و جراید رسمی به زبان های دری و پشتو.
- ❖ روزنامه ها، هفته نامه ها، گاهنامه ها، ماهنامه های حقوقی، سالنامه ها و نقشه ها.
- ❖ سی دی ها (CD) و دی وی دی (DVD) های مواد پژوهشی حقوقی.
- ❖ نشرات الکترونیکی (اسناد حقوقی به صورت سافت ویرا/ نرم افزاری).
- ❖ آرشیف اسناد حقوق بین المللی که افغانستان عضویت آن را دارد.

اهداف و مقاصد کتابخانه

- ❖ به دسترس قرار دادن منابع حقوقی برای مراجعه کننده گان کتابخانه.
- ❖ ارتقای سطح دانش حقوقی محصلان، ستاژان و سایر مراجعه کنندگان کتابخانه.
- ❖ تهیه خدمات تکنولوژی اطلاعاتی، آگاهی جامع و وسیع با استفاده از کلکسیونهای حقوقی برای بازدید کنندگان.
- ❖ کتابخانه مرکز مستقل ملی آموزش حقوقی قصد فراهم نمودن يك راهبرد واحد خدماتی در راستای مجموعه ها و اطلاعات وسیع اعم از کتب و خدمات تکنولوژی اطلاعاتی را در اختیار بازدید کنندگان محترم بگذارد.
- ❖ مرکز مستقل ملی آموزش حقوقی، مجریان امور را در پهلوی دریافت و به کاربردن اطلاعات و منابعی که آنها در وظایف و امور روزمره شان با آنها سر و کار دارند، به پیگیری مسایل حقوقی و یا قوانین وا می دارد.

دیدگاه ها

دیدگاه کتابخانه مرکز مستقل ملی آموزش حقوقی طوری است که این مرکز باید یکی از مهم ترین مراکز برای تحقیقات علمی و عملی و اختصاصی محصلان فاکولته های شرعیات، حقوق و علوم سیاسی، کارمندان، مؤسسات دولتی اعم از ستاره محکمه ولوی خاارنوالی همچنان مؤسسات ملی و بین المللی که در زمینه های قانونی و حقوقی پژوهش را انجام می دهند، محسوب گردد و نظیر این خدمات رابه همه بازدید کنندگان محترم خود در سطح ملی و بین المللی عرضه نماید.

این مرکز تلاش می ورزد تا فضایی را که برای آموزش و تحقیقات حقوقی لازم است، فراهم نماید و سعی به خرج می دهد تا خدمات حرفه یی مفید را ارائه نموده و دسترسی بازدید کنندگان به منابع اطلاعاتی را مساعد نماید. همچنین، در نظر دارد تا زمینه استفاده از نوآوری های جهان تکنولوژی و ساینس را توسط کارمندان متخصص و ورزیده تدارک نماید و در جهت تحقق برنامه ها و آرمان های والا و شایسته خدمت رسانی با کمیت و کیفیت مرغوب و همچنان پیشکش آن به علاقمندان و شایقان تحقیق در عرصه های حقوقی و شرعی تلاش می ورزد.

شرایط عضویت کتابخانه

- ❖ - ارائه درخواستی
- ❖ - تکمیل فرم عضویت
- ❖ - دریافت کارت عضویت

آدرس الکترونیکی کتابخانه:

www.inlclawlibrary.org

آدرس شماری از وب سایت های حقوقی جالب :

- ۱- (سایت حقوق ، حقوق برای همه) <http://hoqouq.com/>
- ۲- (بانک مقالات حقوقی ایران و جهان) <http://www.lawnet.ir/>
- ۳- (پایگاه اطلاعات حقوق و جرم شناسی) <http://u-prison.ir>
- ۴- (پایگاه اطلاعات حقوقی و قوانین کشورهای عربی) <http://www.arabo.com>
- ۵- (مرکز قوانین کشورهای عربی) <http://www.adaleh.info/home.asp?pageID=۱>
- ۶- (مرکز قوانین عربی) <http://www.algeriedroit.tk>
- ۷- (کتابخانه الکترونیکی برای کتب اسلامی و شرعی) <http://www.almaktba.com/index.php>
- ۸- (سایت محکمه حقوق بشر در اروپا) www.echr.coe.int/echr
- ۹- (سایت قوه قضائیه جمهوری اسلامی ایران) www.judiciary.ir/home-fa.html

۱۰- (وبسایت قوانین آمریکا) www.uslaw.com

۱۱- (وبسایت آموزش حقوق و قوانین آمریکا) www.lawus.org

۱۲- (وبسایت حقوق و قوانین سازمان ملل متحد) www.un.org/law

پرسش‌ها

پرسش‌ها:

- ۱- قانون را از دید قانون اساسی افغانستان تعریف نمایید.
- ۲- مراحل قانونگذاری کدام‌ها است؟
- ۳- قانون به چند دسته تقسیم شده است؟
- ۴- قانون اساسی فعلی افغانستان در کدام سال تصویب و دارای چند ماده می‌باشد؟
- ۵- قانون مدنی افغانستان در چند جلد مدون بوده و دارای چند ماده می‌باشد؟
- ۶- اسناد تقنینی چیست؟
- ۷- فرمان تقنینی را تعریف نمایید؟
- ۸- مقررہ چیست؟
- ۹- لایحه چیست؟
- ۱۰- تاریخچه قانونگذاری در افغانستان چند مرحله دارد؟
- ۱۱- دوره نظامنامه مربوط به کدام سلطنت می‌باشد؟
- ۱۲- دوره اصولنامه مربوط به کدام سلطنت می‌باشد؟
- ۱۳- اولین جریده رسمی در کدام سال، در دوره کدام حکومت به نشر رسید؟
- ۱۴- تعدیل چیست؟
- ۱۵- تعدیل به چند طریق صورت می‌گیرد؟
- ۱۶- لغو چیست؟
- ۱۷- تعدیلات و لغو قانون را از کجا به دست آورده می‌توانیم؟
- ۱۸- تعریف تحقیق یا جستجوی قوانین چیست؟
- ۱۹- هدف از تحقیق یا جستجوی قوانین چیست؟
- ۲۰- چه طور و از کجا قوانین افغانستان را می‌توانیم به دست آوریم؟

مأخذ:

- ۱- لنگرودی، محمد جعفر. مبسوط در ترمینولوژی حقوقی، چاپ سوم، کتابخانه گنج دانش، ۱۳۸۶.
- ۲- وزارت عدلیه. ماهنامه عدالت، شماره مسلسل ۴۴ میزان ۱۳۸۵.
- ۳- وزارت عدلیه. قانون تشکیل و صلاحیت خارنوالی جمهوری افغانستان، جریده رسمی، شماره مسلسل ۷۷۲، ۱۳۷۴.